

FREEDOM OF INFORMATION PHILIPPINES

HILIGAYNON VERSION

www.foi.gov.ph
foi.pco@gmail.com | foi@pco.gov.ph
(02)733-1102 ; (02)733-8665

FOI Philippines @foi_ph

Ano ang EO No. 2?

Sang Hulyo 23, 2016, si Presidente Rodrigo Roa Duterte nagpirma sang Executive Order No. 2, nga ginatawag man nga Freedom of Information (FOI) Executive Order (EO). Ini nagatib-ong sang konstitusyonal nga kinamatarung sang mga tawo sa impormasyon parte sa mga bagay nga may kahalabtan sa publiko.

Ang Executive Order nagasakup sang tanan nga mga opisina sa idalum sang Ehekutibo lakip na ang mga korporasyon nga ginapanag-iyahan ukon kontrolado sang gobyerno (GOCC) kag mga unibersidad kag kolehiyo sang estado (SUCs). Ini nagamando sa tanan nga mga departamento, ahensya, talatapan, kag mga opisina nga himuon nga bukas sa publiko ang mga dokumento, kontrata, transaksyon kag mga impormasyon nga ila ginapangayo, luas lang sa mga sensitibo nga impormasyon kag mga bagay nga naga-apekto sang seguridad sang pungsod.

Ano ang FOI?

Ang FOI isa ka importante nga mekanismo nga nagapatigayon sa pagduso sang maathag nga administratibo nga proseso sang pang-gobyerno. Paagi sa FOI, ang mga pumoluyo ginahatagan sang poder sa paghimo sang pormal nga pangabay sa pagkuha sang impormasyon nga ara sa gobyerno, luas lang sa mga sensitibo kag importante nga datus tuhoy sa seguridad sang pungsod. Ang FOI nagadugang sang padayon nga aktibo nga pagpahayag sa pagpaninguha kon sa diin ang mga ahensya ang may katungdanan sa pagbantala sang impormasyon sa espiritu sang pagkahayag kag pagka-athag.

Ang Freedom of Information importante nga elemento sang plano sang maayo nga panghimanwa ni Presidente Duterte nga nagasanto sa reporma kag mga inisyatibo nga nagasunod sang mas maathag, may salabton kag partisipayson sang mga pumoluyo sa pang-gobyerno.

Sino ang makapangayo sang FOI?

Sa idalum sang FOI EO, maskin sino nga pumoluyo sang Pilipinas ang makapangabay sang FOI. Bilang isa ka polisa, ang nagapangayo nga partido ang ginakinahanglan nga magpresentar sang pamatu-od sang ila pagkatawo, (e.g. pasaporte, lisensya sa pagmaneho, SSS ID, ID sa pagboto) sa pagsumitir sang pangabay sa FOI.

Ang isa ka pangabay sa FOI sarang mapangayo sa maskin ano nga opisina sa idalum sang ehekutibo nga sanga, lakip apang indi limitado sa gobyerno nasyonal kag sa tanan sini nga mga opisina, departamento, talatapan, kag mga instrumento, lakip na ang mga korporasyon nga ginapanag-iyahan ukon ginakontrolar sang gobyerno, kag mga unibersidad kag kolehiyo sang estado.

May mga wala bala malakip sa FOI?

Huo. Ang masunod amo ang mga wala malakip sa kinamatarung sa pagkuha sang impormasyon nga ginakilala sang konstitusyon, ang subong nga mga laye ukon hurisprudensya:

1. Impormasyon nga nasakup sang prebelihiyo ehekutibo;
2. Pinasulabi nga impormasyon tuhoy sa seguridad nasyonal, depensa ukon relasyon internasyonal;
3. Impormasyon tuhoy sa pagpatuman sang laye kag proteksyon sang kaluasan sang publiko kag tawo;
4. Impormasyon nga ginakabig nga sekreto para sa proteksyon sang likum sang mga tawo kag mga indibidwal katulad sa mga minor de edad, biktima sang mga krimen ukon sang akusado;
5. Impormasyon, dokumento ukon mga rekord nga nahibalu-an bangud sa opisyal nga kapasidad kag ginakonsiderar nga sekreto, lakip na ang mga ginasumitir ukon ginpabutyag sang mga tinuga sa mga ahensya sang gobyerno, tribunal, board ukon opisina tuhoy sa pagpatigayon sang mga mga trabaho ukon pamangkot, imbestigasyon nga ginapatigayon nila sa paghimo sang ila administratibo, kasugu-an ukon quasi-judicial nga poder;
6. Prejudicial nga alang-alang pa nga pagpahayag;
7. Dokumento sang pala-agyan ukon impormasyon halin sa pala-agyan nga suno sa laye ukon sa mga nagasinantu nga pagsulondan kag kasugo-an ginakonsiderar nga sekreto ukon pinasulabi;
8. Mga bagay nga ginakonsiderar nga sekreto sa idalum sang mga laye sa bangko kag manggad kag sang ila mga gin-amyendar nga laye; kag
9. Iban pa nga mga wala nasakup sa kinamatarung sa impormasyon sa idalum sang mga laye, hurisprudensya, sulondan kag kasugu-an.

Sa dugang nga impormasyon, magbisita sa amon nga website :
www.foi.gov.ph

Paano ikaw makapangabay sa FOI?

Isulat ang imo pangabay.

Seguraduhon nga nabutang ang imo kumpleto nga ngalan, impormasyon kon sa diin ikaw malab-ot, kag maghatag sang isa ka balido nga kopya sang imo nga ID nga gin-isyu sang gobyerno bilang pamatu-od sang imo pagkatawo. Sarang ka man makagamit sang kina-andan nga FOI Request form, magpadala sang sulat, magsulat sang email, ukon ipadala ang imo pangabay online paagi sa eFOI portal (www.foi.gov.ph).

Isaysay ang impormasyon nga gusto mo makuha.

Sarang ikaw makapangabay sang masunod nga mga dokumento base sa EO No. 2: impormasyon, opisyal nga mga dokumento, pampubliko nga dokumento, dokumento kag papeles tuhoy sa mga opisyal nga aksyon, transaksyon, desisyon, kag mga datus sang pagtuon sang gobyerno nga ginagamit bilang basehan sa polisa sa pag-uswag, luas lang sa sakup sang mga wala malakip, agud maproteksyunan ang kinahanglan nga pampubliko ukon pribado nga interes.

Isulat ang imo napili nga metodo sa komunikasyon.

Pili-a ang gusto mo kon paano ikaw malab-ot agud ma-alerto sang kahimtangan sang imo ginapangabay kag kon paano mo gusto mabaton ang imo ginpangabay nga impormasyon, kon ini nga pangabay sarang mahatag.

Ano kalawig ini nga maproseso?

Sa idalum sang FOI EO, ang kina-andan nga panahon amo ang 15 ka adlaw nga may trabaho. Sa sini nga panahon, ikaw pakig-angutan tuhoy sa imo pangabay paagi sa ginpili mo nga metodo sa paglab-ot sa imo.

Kung ang imo pangabay sarang mahatag, ikaw makapa-abot sa pagbaton ang mga dokumento paagi sa regular nga koreo ukon email, ukon ikaw pangabayon nga kuhaon ang dokumento sa opisina nga ginapangayu-an mo. Luas lang kung ang ahensya magapa-athag kung nga-a ang imo ginapangabay madugayan ukon indi mahatag.

Sa iban nga kaso, ang ahensya nagakinahanglan pa sang panahon agud matun-an pa gid ang imo pangabay kag magapahibalo sa imo sang pagpalawig sang pagproseso tubtob 20 ka adlaw nga may trabaho.